

สรุปการสัมมนาเรื่อง “ความสำคัญของกฎหมายว่าด้วยหลักประกันทางธุรกิจต่อระบบเศรษฐกิจไทย”
ในวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ณ โรงแรมอมารี วอเตอร์เกท ประตูนํ้า

ในการสัมมนาได้แบ่งเป็น ๓ หัวข้อ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

หัวข้อที่ ๑ หลักประกันทางธุรกิจในบริบทนโยบายด้านเศรษฐกิจของรัฐบาล โดย นายวิสุทธิ ศรีสุพรรณ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง

กฎหมายหลักประกันทางธุรกิจนี้มีความสำคัญทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐบาลหรือภาคเอกชนเนื่องจากเป็นกฎหมายที่ช่วยในการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะธุรกิจ SME ซึ่ง SME เป็นธุรกิจที่เป็นพื้นฐานของเศรษฐกิจทุกประเทศ เช่น ในประเทศอังกฤษมีธุรกิจ SME จำนวน ๕.๓ ล้านราย ประเทศญี่ปุ่นมีธุรกิจ SME จำนวน ๔.๒ ล้านราย ในประเทศไทยมี SME จำนวน ๒.๗ ล้านราย ดังนั้นรัฐบาลทุกสมัยจึงให้ความสำคัญกับธุรกิจ SME ที่ผ่านมารัฐบาลได้พยายามจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาเพื่อมาสนับสนุนธุรกิจ SME เช่น จัดตั้งบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.) , สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) เป็นต้น ปัญหาในปัจจุบันของธุรกิจ SME คือยังขาดเรื่องการดูแลทั้งระบบตั้งแต่เรื่องบัญชีจนถึงเรื่องการตลาด รวมถึงเรื่องการขอสินเชื่อกับสถาบันการเงินเพราะปกติธุรกิจ SME จะไม่ค่อยมีหลักประกันไปวางเป็นประกันกับสถาบันการเงิน หลักประกันโดยทั่วไปก็จะเป็นที่ดินสิ่งปลูกสร้าง หากเป็นที่ดินก็จะนำไปจำนอง หากเป็นทรัพย์สินก็อาจนำไปจำนำซึ่งต้องส่งมอบ แต่กฎหมายฉบับนี้มีเจตนารมณ์ที่จะมาดูแลธุรกิจ SME ให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มากขึ้นและจะทำให้ผู้รับหลักประกันมีหลักประกันใหม่ๆเพิ่มขึ้นในขณะเดียวกันผู้ให้หลักประกันก็สามารถใช้หลักประกันนั้นในการประกอบธุรกิจไปตามปกติได้โดยไม่ต้องมีการส่งมอบ หลักกฎหมายฉบับนี้มีความสำคัญ ๒ ประการ คือ

๑. เป็นเรื่องใหม่สำหรับประเทศไทย

๒. หลักประกันจะอยู่กับผู้ให้หลักประกัน ดังนั้นคู่สัญญาคือทั้งผู้ให้หลักประกันและผู้รับหลักประกันจะต้องมีความสุจริตใจเป็นสิ่งสำคัญ มิเช่นนั้นแล้วกฎหมายฉบับนี้ก็ไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยสรุปแล้วกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจนี้เป็นกฎหมายที่มีความสำคัญ เพราะเป็นช่องทางที่จะทำให้ธุรกิจ SME ซึ่งเป็นธุรกิจส่วนใหญ่ของประเทศไทยเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่ายขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยโดยรวม

หัวข้อที่ ๒ หลักประกันทางธุรกิจคืออะไร และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยอย่างไร
ในการสัมมนาหัวข้อที่ ๒ นี้มีผู้บรรยายจำนวน ๒ ท่าน ได้แก่

๑. นายปกรณ์ นิลประพันธ์ กรรมการร่างกฎหมายประจำสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

หลักการที่สำคัญในพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ๒๕๕๘ ประกอบด้วย หลักการที่สำคัญจำนวน ๑๒ ประการ คือ

หลักการที่ ๑

สัญญาหลักประกันทางธุรกิจเป็นสัญญาซึ่งคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเรียกว่า “ผู้ให้หลักประกัน” ตราทรัพย์สินไว้แก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่า “ผู้รับหลักประกัน” เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้โดยไม่ต้องส่งมอบทรัพย์สินนั้นแก่ผู้รับหลักประกัน

ผู้ให้หลักประกันจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้และอาจตราทรัพย์สินของตนไว้เพื่อประกันการชำระหนี้อันบุคคลอื่นต้องชำระก็ได้ ส่วนผู้รับหลักประกันต้องเป็นสถาบันการเงินหรือบุคคลอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงเท่านั้น

หลักการที่ ๒

สัญญาหลักประกันทางธุรกิจต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อเจ้าพนักงานทะเบียน

หลักการที่ ๓

ทรัพย์สินที่สามารถนำมาเป็นประกันการชำระหนี้ตามกฎหมายฉบับนี้ได้แก่

- ๑. กิจการ
- ๒. สิทธิเรียกร้อง
- ๓. สิ่งหามทรัพย์สินที่ผู้ให้หลักประกันใช้ในการประกอบธุรกิจ เช่น เครื่องจักร สินค้าคงคลัง วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้า เป็นต้น

๔. อสังหาริมทรัพย์ในกรณีผู้ให้หลักประกันประกอบธุรกิจอสังหาริมทรัพย์โดยตรง

๕. ทรัพย์สินทางปัญญา

๖. ทรัพย์สินอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

หลักการที่ ๔

กิจการ คือ ทรัพย์สินทั้งหมดที่ตนใช้ในการประกอบธุรกิจและสิทธิต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจที่นำมาเป็นหลักประกัน เช่น สิทธิบัตร ประทานบัตร สัมปทาน ใบอนุญาตประกอบกิจการ เป็นต้น ที่ผู้ให้หลักประกันสามารถโอนให้แก่บุคคลอื่นได้ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการบังคับหลักประกัน หากมีการบังคับหลักประกันโดยการจำหน่ายไปทั้งกิจการ ผู้รับโอนสามารถที่จะประกอบกิจการดังกล่าวต่อไปได้ทันที

หลักการที่ ๕

ผู้ให้หลักประกันไม่ต้องส่งมอบทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันให้แก่ผู้รับหลักประกัน ทั้งยังสามารถใช้สอย จำหน่ายจ่ายโอน รวมทั้งนำไปเป็นหลักประกันต่อไปได้ด้วย ดังนั้นผู้ให้หลักประกันจึงต้องจัดทำบัญชีทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันและผู้ให้หลักประกันต้องยอมให้ผู้รับหลักประกันหรือตัวแทนเข้าตรวจดูทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันด้วย และหากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันมีการเปลี่ยนแปลงก็จะต้องมีการแจ้งการเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินตามที่คู่สัญญาตกลงกัน

หลักการที่ ๖

กำหนดสิทธิและหน้าที่ระหว่างผู้รับหลักประกันกับผู้ให้หลักประกันอย่างชัดเจน

ผู้ให้หลักประกันมีสิทธิครอบครอง ใช้สอย จำหน่ายจ่ายโอน ใช้เป็นหลักประกัน จำนอง ใช้ในการผลิต ฯลฯ ซึ่งทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน แต่จะนำทรัพย์สินดังกล่าวไปจำหน่ายต่อไปไม่ได้ มิฉะนั้นการจำหน่ายนั้นเป็นโมฆะ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ให้หลักประกันสามารถใช้สอยทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันให้เกิดประโยชน์ในทางเศรษฐกิจในระหว่างที่นำทรัพย์สินนั้นเป็นประกันอย่างแท้จริง และผู้ให้หลักประกันต้องสงวนรักษาทรัพย์สินนั้นด้วย มิฉะนั้นหากเกิดความเสียหายขึ้น ผู้ให้หลักประกันต้องรับผิดชอบ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายมิได้เกิดจากเหตุที่ตนต้องรับผิดชอบ นอกจากนี้ผู้ให้หลักประกันต้องยอมให้ผู้รับหลักประกันเข้าตรวจดูทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามสมควรซึ่งเป็นมาตรการเพื่อป้องกันความเสียหายของผู้รับหลักประกัน

หลักการที่ ๗

กำหนดสิทธิและหน้าที่ระหว่างผู้รับหลักประกันและผู้ให้หลักประกันกับบุคคลภายนอกให้ชัดเจน

ผู้รับหลักประกันมีสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันก่อนเจ้าหนี้สามัญ ไม่ว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจะโอนไปยังบุคคลภายนอกแล้วหรือไม่ และถ้าผู้ให้หลักประกันได้ทรัพย์สินมา แทนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามสัญญา ให้ถือว่าทรัพย์สินที่ได้มาแทนนั้นเป็นหลักประกันด้วย

กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดมาตรการคุ้มครองสิทธิของบุคคลภายนอกตามประเภทของ ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน กล่าวคือ ถ้าทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเป็นทรัพย์สินที่ผู้ให้หลักประกันใช้ในการ ประกอบธุรกิจและมีลักษณะหมุนเวียนเปลี่ยนมือตลอดเวลา บุคคลภายนอกซึ่งได้ทรัพย์สินนั้นไปโดยทาง การค้าปกติของทรัพย์สินนั้น หรือได้รับความยินยอมจากผู้รับหลักประกันย่อมได้ทรัพย์สินนั้นไปโดยปลอด ภาระหลักประกัน แต่ถ้าไม่ใช่ทรัพย์สินประเภทดังกล่าว บุคคลภายนอกซึ่งได้ทรัพย์สินนั้นไปโดยไม่รู้ว่ามี การนำทรัพย์สินนั้นมาเป็นหลักประกันตามกฎหมายนี้หรือโดยความยินยอมของผู้รับหลักประกันย่อมได้ทรัพย์สิน นั้นไปโดยปลอดภาระหลักประกัน

หลักการที่ ๘

ในกรณีที่มีการนำทรัพย์สินอันหนึ่งไปใช้เป็นหลักประกันการชำระหนี้แก่ผู้รับหลักประกัน หลายราย ผู้รับหลักประกันที่จดทะเบียนหลักประกันก่อนมีสิทธิดีกว่า

กรณีที่มีการนำทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามกฎหมายฉบับนี้ไปจำนองด้วย ผู้ที่จด ทะเบียนหลักประกันก่อนหรือจดทะเบียนจำนองก่อนมีสิทธิดีกว่า ซึ่งเป็นไปตามหลักผู้ใดมาก่อนผู้นั้นย่อมมี สิทธิดีกว่า

การกำหนดลำดับบุริมสิทธิของผู้รับหลักประกันตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้สอดคล้อง กับบุริมสิทธิตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์รวมทั้งบุริมสิทธิสากลตามข้อตกลงระหว่างประเทศที่ ประเทศไทยเป็นภาคี

หลักการที่ ๙

กำหนดกระบวนการบังคับหลักประกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ๒ ประการ

ประการที่ ๑. เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้รับหลักประกันได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามกฎหมายฉบับนี้ส่วนใหญ่เป็นสังหาริมทรัพย์อีกทั้งอยู่ใน ความครอบครองของผู้ให้หลักประกัน ความล่าช้าในการบังคับหลักประกันจะเป็นผลเสียต่อผู้รับหลักประกัน เพราะผู้ให้หลักประกันอาจเบียดบังทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันไปเพื่อประโยชน์ของตนเองหรือของผู้อื่นได้

ประการที่ ๒. เพื่อลดภาระของศาลและเจ้าพนักงานบังคับคดีในการเข้าไปเกี่ยวข้องกับ กระบวนการบังคับหลักประกัน เนื่องจากการกำหนดให้ศาลมีอำนาจบังคับหลักประกันเช่นเดียวกับการบังคับ จำนองจะทำให้กระบวนการพิจารณาคดีบังคับหลักประกันเป็นไปอย่างล่าช้าซึ่งจะเป็นผลเสียต่อการประกอบ กิจการของทั้งผู้ให้หลักประกันและผู้รับหลักประกัน นอกจากนี้การให้กระบวนการบังคับคดีหลักประกันเป็น หน้าที่ของเจ้าพนักงานบังคับคดีก็จะเกิดปัญหาเรื่องการบังคับคดีล่าช้าและจำหน่ายทรัพย์สินได้ในราคาไม่สูง เช่นเดียวกับการบังคับคดีกับทรัพย์สินจำนอง

หลักการที่ ๑๐

วิธีการบังคับหลักประกันที่เป็นทรัพย์สินทั่วไป ห้ามมิให้ผู้ให้หลักประกันจำหน่ายจ่ายโอน ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันและผู้ให้หลักประกันมีสิทธิเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันโดยวิธีการที่ ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หากผู้ให้หลักประกันหรือผู้ครอบครองทรัพย์สิน ที่เป็นหลักประกันอยู่ยินยอมให้ผู้รับหลักประกันเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ผู้รับหลักประกัน สามารถเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันและนำออกขายเพื่อชำระหนี้หรือให้หลุดเป็นสิทธิได้โดยไม่ ต้องฟ้องศาล แต่หากผู้ให้หลักประกันหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันอยู่ไม่ยินยอมให้ผู้รับ

หลักประกันเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ผู้รับหลักประกันต้องฟ้องศาลเพื่อบังคับหลักประกันต่อไป

หลักการที่ ๑๑

วิธีการบังคับหลักประกันที่เป็นกิจการ คู่สัญญาจะต้องตกลงกันคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญคนหนึ่งหรือหลายคนซึ่งได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานทะเบียนและมีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการบริหารกิจการและการตรวจสอบและประเมินราคาสินทรัพย์ของนิติบุคคลเพื่อเป็น “ผู้บังคับหลักประกัน” หากมีเหตุบังคับหลักประกันเกิดขึ้นผู้บังคับหลักประกันจะเป็นผู้ไต่สวนและวินิจฉัยว่ามีเหตุบังคับหลักประกันหรือไม่ และดำเนินการบังคับหลักประกันหากเห็นว่าไม่มีเหตุบังคับหลักประกัน โดยกำหนดให้สิทธิต่างๆของผู้ให้หลักประกันตกเป็นของผู้บังคับหลักประกันทันทีที่มีคำสั่งบังคับหลักประกัน และผู้บังคับหลักประกันมีอำนาจจัดการและดำเนินกิจการที่เป็นหลักประกัน ตรวจสอบและประเมินราคาทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ดำเนินการจำหน่ายหลักประกันและจัดสรรชำระหนี้โดยการดำเนินการของผู้บังคับหลักประกันดังกล่าวถือเป็นการดำเนินการโดยมติที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นของผู้ให้หลักประกัน

หลักการที่ ๑๒

กำหนดลำดับการจัดสรรเงินที่ได้จากการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเพื่อชำระหนี้ และค่าใช้จ่ายอันเกิดจากการบังคับหลักประกันให้ชัดเจนโดยให้จัดสรรเรียงตามลำดับ คือ

- ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการบังคับหลักประกัน
- ค่าตอบแทนผู้บังคับหลักประกัน
- ชำระหนี้แก่ผู้รับหลักประกันและเจ้าหนี้บุริมสิทธิอื่น และชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ซึ่งขอเฉลี่ยทรัพย์
- เงินส่วนที่เหลือ (ถ้ามี) ให้คืนแก่ผู้ให้หลักประกัน

สำหรับในกรณีเงินที่ได้จากการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันน้อยกว่าจำนวนหนี้ที่ค้างชำระนั้น วัตถุประสงค์ของการประกันการชำระหนี้ตามกฎหมายฉบับนี้เป็นการนำทรัพย์สินมาเป็นประกันการชำระหนี้ อีกทั้งการที่ผู้รับหลักประกันยอมรับทรัพย์สินนั้นไว้เป็นประกันการชำระหนี้ย่อมแสดงว่าทรัพย์สินนั้นมีมูลค่าคุ้มกับหนี้ที่เป็นประกันแล้ว จึงกำหนดว่าหากมีการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันแล้วได้เงินจำนวนสุทธิน้อยกว่าจำนวนหนี้ที่ค้างชำระเงินยังขาดอยู่เป็นจำนวนเท่าใดให้ถือเป็นหนี้ที่ผู้รับหลักประกันอาจเรียกร้องจากลูกหนี้ได้ แต่ถ้าผู้ให้หลักประกันไม่ได้เป็นลูกหนี้จะเรียกร้องจากผู้ให้หลักประกันมิได้ และถ้ามีการบังคับหลักประกันหลุดเป็นสิทธิให้ถือว่าหนี้ประธานและหนี้ตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจจะจับสิ้นไป

๒. นายชัยณรงค์ โชไชย ผู้ตรวจราชการ กระทรวงพาณิชย์

กฎหมายว่าด้วยหลักประกันทางธุรกิจเป็นกฎหมายที่มีความสำคัญต่อธุรกิจ SME เนื่องจากจะมีผลให้ธุรกิจ SME เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่ายขึ้น ลดปัญหาการกู้ยืมเงินนอกระบบ สถาบันการเงินให้สินเชื่อโดยมีประเภทหลักประกันที่เพิ่มขึ้น ลดความเสี่ยงการผิดนัดชำระหนี้ เป็นการเพิ่มขีดความสามารถของธุรกิจ SME ซึ่งจะส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศมีการขยายตัวมากขึ้น

ตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ, พ.ศ. ๒๕๕๘ บัญญัติให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าต้องดำเนินการจัดตั้งสำนักงานทะเบียนหลักประกันทางธุรกิจ

สำนักงานทะเบียนหลักประกันทางธุรกิจการค้ามีภารกิจดังต่อไปนี้

(๑) จัดทะเบียน แก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการจดทะเบียน และยกเลิกการจดทะเบียนสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ

(๒) ออกใบอนุญาต และต่อใบอนุญาตการเป็นผู้บังคับหลักประกัน

(๓) เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการจดทะเบียนและข้อมูลเกี่ยวกับผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้บังคับหลักประกันเพื่อให้ประชาชนสามารถตรวจสอบดูได้

(๔) แจ้งนายทะเบียนผู้มีหน้าที่จดทะเบียนสิทธิ

(๕) แจ้งเจ้าหน้าที่ปริมสิทธิอื่นตามที่ปรากฏในทะเบียน

รายการจดทะเบียนตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ

ตามมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ๒๕๕๘ บัญญัติว่า
การจดทะเบียนสัญญาหลักประกันทางธุรกิจต้องมีรายการดังต่อไปนี้

(๑) วัน เดือน ปี และเวลาที่จดทะเบียน

(๒) ชื่อและที่อยู่ของลูกหนี้และผู้ให้หลักประกัน

(๓) ชื่อและที่อยู่ของผู้รับหลักประกัน

(๔) ชื่อและที่อยู่ของผู้รับใบอนุญาตซึ่งยินยอมเป็นผู้บังคับหลักประกันและอัตราหรือจำนวน
ค่าตอบแทนของผู้บังคับหลักประกันกรณีนำกิจการมาเป็นหลักประกัน

(๕) หน้าที่กำหนดให้มีการประกันการชำระ

(๖) รายละเอียดของทรัพย์สินที่ใช้เป็นหลักประกัน หากเป็นทรัพย์สินที่มีทะเบียนให้ระบุ
ประเภทของทะเบียน หมายเลขทะเบียน และนายทะเบียนไว้ด้วย หากเป็นสังหาริมทรัพย์ที่ผู้ให้หลักประกันใช้
ในการประกอบธุรกิจให้ระบุประเภท ปริมาณและมูลค่าของทรัพย์สินดังกล่าวไว้ด้วย

(๗) ข้อความที่แสดงว่าผู้ให้หลักประกันตราทรัพย์สินที่ระบุในรายการจดทะเบียนแก่ผู้รับ
หลักประกันเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้

(๘) จำนวนเงินสูงสุดที่ตกลงใช้ทรัพย์สินเป็นประกัน

(๙) เหตุบังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ

(๑๐) รายการอื่นตามที่เจ้าพนักงานทะเบียนกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ผู้มีหน้าที่ขอจดทะเบียนสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ

(๑) ผู้มีหน้าที่ขอจดทะเบียนสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ ได้แก่ ผู้รับหลักประกันโดยได้รับความ
ยินยอมเป็นหนังสือจากผู้ให้หลักประกันเป็นผู้ดำเนินการขอจดทะเบียนต่อเจ้าพนักงานทะเบียน

(๒) ผู้มีหน้าที่ขอจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ ได้แก่ ผู้รับหลักประกัน
โดยได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้ให้หลักประกันเป็นผู้ดำเนินการขอจดทะเบียนภายใน ๑๔ วันนับแต่วันที่
ได้รับความยินยอมเป็นหนังสือ

(๓) ผู้มีหน้าที่จดทะเบียนเลิกสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ แบ่งออกเป็น ๒ กรณี

(๓.๑) ผู้ให้หลักประกันโดยได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้รับหลักประกันเป็น
ผู้ดำเนินการขอยกเลิกการจดทะเบียน เมื่อหนี้ที่เป็นประกันระงับสิ้นไปด้วยเหตุอื่นใดอันมิใช่เหตุอายุความหรือ
เมื่อคู่สัญญาตกลงกันยกเลิกสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ หรือเมื่อมีการไถ่ถอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันภายใน
๑๔ วันนับแต่วันที่ได้รับความยินยอมเป็นหนังสือ

(๓.๒) ผู้รับหลักประกันเป็นผู้ดำเนินการขอยกเลิกการจดทะเบียนเมื่อมีการจำหน่ายทรัพย์สิน
ที่เป็นหลักประกันในการบังคับหลักประกันหรือเมื่อทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิแก่ผู้รับหลักประกัน
ภายใน ๑๔ วันนับแต่วันที่ทรัพย์สินหลุดเป็นสิทธิ

ผู้บังคับหลักประกันต้องมีคุณสมบัติดังนี้

(๑) มีคุณสมบัติตามมาตรา ๕๕ แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ๒๕๕๘

(๒) ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานทะเบียนให้เป็นผู้บังคับหลักประกัน

อำนาจและหน้าที่ของผู้บังคับหลักประกัน

(๑) กำหนดวงเงินประกัน

(๒) ไต่สวนข้อเท็จจริงเมื่อมีเหตุบังคับหลักประกัน

- (๓) วินิจฉัยเหตุบังคับหลักประกัน
- (๔) บำรุงรักษา จัดการ ดำเนินกิจการที่เป็นหลักประกันจนกว่าจะจำหน่ายได้
- (๕) ตรวจสอบและประเมินราคากิจการ
- (๖) กำหนดวิธีการจำหน่ายกิจการ และดำเนินการจำหน่าย
- (๗) จัดสรรเงินที่ได้จากการจำหน่ายกิจการ

ภายใต้พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้กำหนดให้มีการออกกฎหมายอนุบัญญัติจำนวนทั้งสิ้น ๑๖ ฉบับ แบ่งออกได้ ดังนี้

- กฎกระทรวง จำนวน ๖ ฉบับ
- ประกาศกระทรวง จำนวน ๖ ฉบับ
- คำสั่งกระทรวง จำนวน ๑ ฉบับ
- ประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า จำนวน ๑ ฉบับ
- ประกาศสำนักงานทะเบียนหลักประกันทางธุรกิจ จำนวน ๑ ฉบับ
- คำสั่งมอบอำนาจให้ปฏิบัติหน้าที่เจ้าพนักงาน จำนวน ๑ ฉบับ

หัวข้อที่ ๓ การสัมมนาวิชาการ เรื่อง “ความสำคัญของกฎหมายว่าด้วยหลักประกันทางธุรกิจต่อระบบเศรษฐกิจไทยในมุมมองของผู้พิพากษา สถาบันการเงิน และผู้ประกอบการ”

ในการสัมมนาวิชาการครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมการสัมมนาวิชาการ จำนวน ๔ ท่าน ได้แก่

๑. นายสงคราม สกุลพรหมณ์ ผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) และประธานชมรมนักกฎหมายสมาคมธนาคารไทย ให้ความเห็นในการสัมมนาสรุปว่า กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่มีความสำคัญและเป็นกฎหมายใหม่ทำให้ธุรกิจ SME เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่ายขึ้น แต่เดิมนทรัพย์ที่จะนำมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้คงจำกัดไว้แต่เพียงการจำนองและการจำนำ ทำให้การขยายตัวของสินเชื่อของธนาคารนับวันมีแต่จะยากเพราะทรัพย์สินที่จะนำมาเป็นหลักประกันล้วนมีจำนวนจำกัด จึงพยายามในการตัดแปลงสัญญาเพื่อให้ครอบคลุมถึงทรัพย์สินอื่น เช่น สิทธิเรียกร้อง สิทธิการเช่า เป็นต้นมาเป็นหลักประกัน แต่ก็ไม่มีกฎหมายรองรับ ไม่มีสภาพบังคับตามกฎหมายทำให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบการต้องเสียโอกาสในการขยายธุรกิจ แต่เมื่อกฎหมายฉบับนี้มีผลใช้บังคับผู้ประกอบการสามารถนำทรัพย์สินที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ที่มีในกิจการ เช่น วัตถุดิบ สินค้าคงคลัง เครื่องบิน เรือเดินทะเล ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า ไปใช้เป็นหลักประกันการชำระหนี้ได้โดยไม่ต้องส่งมอบและผู้ประกอบการยังสามารถนำทรัพย์สินนั้นไปผลิตเป็นสินค้าเพื่อให้ได้มูลค่าที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็รับรองสิทธิของสถาบันการเงินผู้รับหลักประกันให้มีบุริสิทธิเหนือทรัพย์สินนั้นได้ตามกฎหมาย

สำหรับสถาบันการเงินนั้นได้วางแผนการเตรียมการเพื่อรองรับกฎหมายฉบับนี้แล้ว โดยได้เตรียมศึกษาผลกระทบจากการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ต่อสินเชื่อที่มีอยู่เดิมของธนาคาร เตรียมศึกษาและจัดเตรียมการปล่อยสินเชื่อตามพระราชบัญญัตินี้และเตรียมจัดอบรมหลักการตามกฎหมายให้แก่พนักงานเพื่อนำไปถ่ายทอดประชาสัมพันธ์ไปยังผู้ประกอบการ

โดยสรุปแล้ว กฎหมายหลักประกันทางธุรกิจนี้จึงถือเป็นพัฒนาการทางกฎหมายที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย

๒. นายเกรียงศักดิ์ สวัสดิ์พานิชย์ กรรมการกฎหมายสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และกรรมการผู้อำนวยการ สำนักอำนวยการด้านกฎหมาย กกร. ให้ความเห็นในการสัมมนาสรุปว่า เห็นว่ากฎหมายหลักประกันทางธุรกิจนี้ไม่ใช่กฎหมายที่มีลักษณะเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ แต่เป็นกฎหมายที่จำเป็นจะต้องมีไม่ต่างจากการบริการสาธารณสุขภาค นั้นหมายความว่ากฎหมายฉบับนี้มีความจำเป็นต้องมีในประเทศไทย เพราะเป็นกฎหมายที่เป็นประโยชน์ในระยะยาว ภายหลังจากที่กฎหมายฉบับนี้มีผลใช้บังคับแล้ว

ด้านผู้ประกอบการหวังว่าสถาบันการเงินจะมีความพร้อมในการรับหลักประกันด้วยทรัพย์สินที่มีความหลากหลายตามกฎหมายฉบับนี้และหวังว่าสัญญาหลักประกันทางธุรกิจนี้จะเป็นธรรม มีความลงตัว และมีความสมดุลในข้อสัญญาและอยากทราบว่าหลักทรัพย์ที่จะนำมาวางเป็นประกันภายใต้กฎหมายฉบับนี้ ผู้ประกอบการต้องรับภาระดอกเบี้ยเท่าไร อัตราดอกเบี้ยจะมีความแตกต่างจากเดิมที่ไม่มีกฎหมายฉบับนี้หรือไม่เพียงใด นอกจากนี้มีข้อเสนอแนะว่าเพื่อให้กฎหมายฉบับนี้ออกมาใช้บังคับอย่างมีประสิทธิภาพ ควรจะจัดการเสวนาโดยเชิญทั้งฝ่ายเจ้าหน้าที่และฝ่ายลูกหนี้มาพูดคุยกันเพื่อให้เกิดเป็นแนวทางปฏิบัติที่เป็นธรรม แก่ทุกฝ่าย

๓. นายสรวิศ ลิ้มปริงซี่ ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา สำนักงานศาลยุติธรรม ให้ความเห็นในการสัมมนาสรุปว่า ทางสำนักงานศาลยุติธรรมได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายฉบับนี้ว่ามีแนวคิดและรายละเอียดอะไรบ้าง และเห็นว่ากฎหมายฉบับนี้เป็นทางเลือกให้ผู้ประกอบธุรกิจรายย่อยให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มากขึ้น นอกจากนี้แล้วการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ก็ต้องคำนึงถึงในบางประเด็นที่กฎหมายฉบับนี้ไม่ได้เขียนไว้ เช่น ทรัพย์สินที่นำมาเป็นหลักประกันก็ต้องพิจารณากฎหมายฉบับอื่นประกอบด้วยเนื่องจากจะมีทรัพย์สินบางอย่างไม่ตกอยู่ภายใต้การบังคับคดี ดังนั้นแม้เอาทรัพย์สินนั้นมาเป็นหลักประกันก็อาจบังคับกับทรัพย์สินนั้นไม่ได้ เป็นต้น

ตามกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจนี้ เรื่องผู้บังคับหลักประกันถือว่าเป็นวิชาชีพหนึ่ง และเป็นเรื่องใหม่สำหรับประเทศไทย การร่างโครงสร้างของผู้บังคับหลักประกันตามกฎหมายฉบับนี้ นำเอารูปแบบมาจากอนุญาโตตุลาการแต่ไม่ได้นำมาทั้งหมด เพราะอนุญาโตตุลาการมีสถาบันอนุญาโตตุลาการแต่ผู้บังคับหลักประกันไม่ได้จัดตั้งเป็นสถาบันเหมือนอนุญาโตตุลาการแต่จะดำเนินการแต่คนเดียว จึงมีปัญหาว่าหากมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นใครจะเป็นผู้ตรองออกค่าใช้จ่ายก่อน นอกจากนี้ตามกฎหมายฉบับนี้หากต้องมีการบังคับทรัพย์สินหลักประกันที่เป็นกิจการจะตกเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้บังคับหลักประกัน ประเด็นที่ควรจะนำมาพิจารณาต่อไปคือหากผู้ให้หลักประกันถูกฟ้องเป็นคดีล้มละลายจะมีปัญหาว่าอำนาจหน้าที่ในการจัดการทรัพย์สินที่เป็นกิจการจะตกอยู่กับใครระหว่างเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์กับผู้บังคับหลักประกันและกิจการนี้ต้องการผู้ดูแลเช่นนั้นแล้วจะทำให้มูลค่าทางเศรษฐกิจลดน้อยถอยลงตามสภาพ

โดยภาพรวมแล้วกฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่ดีและงานในกระบวนการยุติธรรมไม่มีปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้

๔. นายชัยณรงค์ โชไชย ผู้ตรวจราชการ กระทรวงพาณิชย์ ให้ความเห็นในการสัมมนาสรุปว่า กฎหมายหลักประกันทางธุรกิจนี้รัฐบาลมีหน้าที่ต้องผลักดันใน ๒ ส่วนใหญ่ ได้แก่ ส่วนที่ ๑ ในส่วนกฎระเบียบให้มีความชัดเจนและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย ส่วนที่ ๒ สร้างหน่วยงานใหม่ขึ้นมา คือ สำนักงานหลักประกันทางธุรกิจซึ่งตั้งอยู่ในกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

สำหรับประเด็นที่ผู้เข้าร่วมการสัมมนาทางวิชาการได้ตั้งข้อสังเกตไว้นั้น ตนเองในฐานะผู้แทนของกระทรวงพาณิชย์ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดทำร่างกฎหมายฉบับนี้ จะขอชี้แจงในบางประเด็นเพื่อให้เกิดความชัดเจน

ประเด็นแรกที่ผู้เข้าร่วมการสัมมนาตั้งข้อสังเกตว่า สัญญาหลักประกันทางธุรกิจนั้นควรจะมี ความสมดุลในข้อสัญญาเพื่อให้เกิดเป็นแนวทางปฏิบัติที่เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย นั้น ขอชี้แจงว่าในทางปฏิบัติหาก จะทำรูปแบบของสัญญาหลักประกันทางธุรกิจขึ้นมาจะทำให้ยากมาก เนื่องจากสัญญาหลักประกันทางธุรกิจนี้ ข้อตกลงของสัญญาจะเกิดจากความตกลงกันระหว่างผู้ให้หลักประกันกับผู้รับหลักประกันว่าจะตกลงกันว่าอย่างไร

ประเด็นที่สองที่ผู้เข้าร่วมการสัมมนาตั้งข้อสังเกตว่า ผู้บังคับหลักประกันไม่มีสถาบันรองรับ นั้น ขอชี้แจงว่าแต่เดิมที่ร่างกฎหมายนี้ก็มีแนวคิดว่าจะร่างขึ้นมาเป็นวิชาชีพ แต่คงไม่ได้ให้จัดตั้งเป็นนิติบุคคลขึ้นมา

ประเด็นที่สามที่ผู้เข้าร่วมการสัมมนาตั้งข้อสังเกตว่า หากมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นในการบังคับหลักประกันใครจะเป็นผู้ตรองออกค่าใช้จ่าย ขอชี้แจงว่าในเรื่องค่าใช้จ่ายนี้สามารถตกลงกันได้ระหว่างผู้ให้หลักประกันกับผู้รับหลักประกันว่าใครจะเป็นผู้รับผิดชอบเรื่องค่าใช้จ่าย

กฎหมายหลักประกันทางธุรกิจนี้จะมีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด ๒๕๐ วันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ประกาศเมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ และจะมีผลใช้บังคับในเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๙) กระทรวงพาณิชย์ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดทำร่างกฎหมายฉบับนี้หวังว่ากฎหมายฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อธุรกิจ SME ทำให้ธุรกิจ SME เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่ายขึ้น ลดปัญหาการกู้ยืมเงินนอกระบบ ทำให้สถาบันการเงินให้สินเชื่อด้วยประเภทหลักประกันที่เพิ่มขึ้น และที่สำคัญจะทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยขยายตัวเพิ่มขึ้น

นางสาวดาเนียร วิทยากุล ผู้จตุรายนงานการประชุม